Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Бакы

1958-чи илдән чыхыр

Ахшам гәзети

Азәрбајҹан КП Бакы Комитәсинин вә Бакы Шәһәр Халг Депутатлары Советинин органы

Орган БК КП Азербайджана и Бакинского городского Совета народных депутатов

№ 220 (7597)

Шәнбә, 18 сентјабр 1982-ҹи ил

Гијмәти 3 гәпик

Јазычы вә һәјат

Тәмиз дујғулар сорағында

Тез-тез сәфәрә чыхмајан, инсанларла үнсијјәтдә олмајан, һәјатын ҹанлы вә унудулмаз хатирәләри илә јашамајан јазычы тәсәввүрүмә кәтирә билмирәм. Чүнки јахшы әсәрләр анҹаг һәјатла тәмасда јарана биләр.

Бөјүк адибимиз Ҹәлил Мәммәдгулузадәнин һекајәләрини бу күнләрдә тәзәдән охудум вә бу әсәрләрдәки һәјатын күчлү, доғру, дәгиг тәсвирләринә неҹә дејәрләр, тәзәдән һејран галдым. Онлары мәһз һәмин дөврдә јашајан бир сәнәткар јаза биләрди. Өзү дә һәмишә кәзән, көрән, инсанларла мүнасибәтдә олан гүдрәтли сәнәткар!

Сәфәрә чыхмағын, ...тәлиф пешә адамла... илә көрүшмәјин сә... ...рәсини чох көрмүшәм, ... тәзә сәфәрдән зән... тәәссүратла гајыт... ...шам. Сонра бу тәәс... ...ратлар бәдии әсәрлә..., очерк вә мәгаләләрә ...рилмишдир.

Тез-тез көрүшдүјүм, ...гә сахладығым әмәк ...дамларындан бири Со... ...алист Әмәји Гәһрәма... Әһмәд Әһмәдовдур. ... неҹә ил әввәл Жда... рајонунда идим. Әһ... ...адин адыны ешитмиш..., өзү илә таныш ол... истәјирдим. Шаумјан ...ндакы колхоза кедиб ...һмәдовла көрүшдүм, ...нун башчылыг етдији ...ригаданын тарласына ...тдым, бригада үзвләри ... сөһбәт етдим. Әһ...ад мәни евләринә ...рды, ушаглары илә ...ныш олдум. Ешитди..., шаһиди олдуғум ...актлары дәфтәрчәмә ...здым. Бакыја гајыт...ыгдан сонра онун һаг...ында јазмаг истәдим, ...мма алынмады... Бу һа...исәдән узун мүддәт ...ечди. Кечән ил Әһмәд Әһмәдова Сосиалист Әмәји Гәһрәманы ады ...вериләндә «Коммунист» ...гәзетинин сифариши илә ...Әлләрин гүдрәти» адлы бир очерк јаздым.

Бурада, әлбәттә, фөв...гәладә һеч нә јохдур. Амма Әһмәд Әһмәдов...ун бу факт гејри-ади ...өрүнмүш, өзү вә бри...гадасы һаггында јазыны ...оxујаркән тәәҹҹүбләнмиш ... достларындан биринә ...демишдир: «Гәрибәдир, Тофиг бу фактлары һа...радан көтүрүб, кимдән ...өрүшуб?».

Демәк, һарадаса ешит...дијин бир факт, сәмими ...өрүш, јахшы иш һеч ...вахт унудулмур, јадда га...лыр. Сонра исә өз екс...ини ...адасыны тапыр.

Адлы-санлы памбыг устасы, Сосиалист Әмәји Гәһрәманы Сәрдар Имрәлијеви республикамызда танымајан јохдур. Онунла танышлығымын мәнә бөјүк сәмәрәси дәјмишдир. Сәрдарын Севил Газыјева илә ишләдијини, јарышдығыны јахшы хатырлајырам. Илк әввәл онун һаггында очерк јазмаг истәдим. Сонра көрдүм ки, Сәрдардан чох јазырлар, бу фикримдән узаглашдым. Бир неҹә илдән сонра «Гәһрәман» адлы кичик бир поема јаздым. Поемада Сәрдарын тәкҹә гәһрәманлығындан јох, һәм дә јахшы ата олмасындан, он ики ушағына бәсләдији бөјүк гајғыдан бәһс едилир.

Бүнјад Сәрдаров адына машынгајырма заводунун фәхри сајылан Сәфәр Абдуллајевлә достлуғумун тарихи исә узундур. Сәфәрлә таныш оланда, һаггында илк мәгаләни јазанда о, һәлә мәшһур дејилди. Сәфәр иши барәдә, завод, әмәк достлары һаггында һәвәслә сөһбәт етмәји севирди, өзү һаггында исә чох мүхтәсәр данышырды.

Сәфәр Ленин ордени илә тәлтиф олунанда мән Бакыда дејилдим. Бир һәфтәдән сонра кәлиб евинә кетдим. Дүшүндүм ки, јәгин бир аз дәјишиләр, неҹә дејәрләр, өзүнү чәкәр. Амма белә олмады. Күлә-күлә мәни евинә дә'вәт етди. Бир саатлыг сөһбәт заманы јенә өзү, мүкафаты һаггында јох, башга ишләрдән, достларынын мүвәффәгијјәтләриндән данышды.

Арадан ајлар, илләр кечди. Сәфәр јенә өз ишиндә виҹданла чалышды. Һәмишә олдуғу кими јенә һәр күн завода кедир, јени гәләбәләр газанмаг үчүн кеҹәни күндүзә гатырды. Чох кечмәди ки, она Сосиалист Әмәји Гәһрәманы ады верилди. Бундан сонра мән онун һаггында «Сакит ҹәбһәдә дөјүш» адлы сәнәдли бир һекајә јаздым.

Мән зәһмәт адамлары илә көрүшмәји, онларла сөһбәт етмәји, фикирләри, арзулары илә таныш олмағы чох севирәм. Зәһмәт адамларынын үрәкләри тәмиз, арзулары ишыглы олур. Онларла һәр көрүш мәним дә үрәјимдә јени ишыг јандырыр. Бир дәфә дәниздә чалышан нефтчиләрлә көрүшмәк, ушаглар үчүн ше'рләр јазмаг истәдим. Билирдим ки, дәниздә үзәриндә газма гурғулары олан кәмиләр вар. Белә кәмиләрин бириндә бир һәфтә гонаг галдым. Фәһләләрлә бир јердә идим, онларын неҹә ишләдикләрини, истираһәт етдикләрини, сөһбәтләрини, зарафатларыны, һәтта кәркин вахтларыны белә көзләримлә көрүрдүм.

Бир кеҹә кәминин көјәртәсинә вертолјот енди. Тә'ҹили чағырмышдылар. Вертолјот бир дә сәһәр кери гајытды. Бүтүн бунлар мәндә бөјүк мараг доғурду. Одур ки, ушаглар үчүн ше'рләр јазмагла кифајәтләнмәдим, «Дәнизә сәјаһәт» адлы бир һекајә дә јаздым. Әлбәттә, бу, һекајәдән чох очерк иди. Чүнки мән һеч нәји ујдурмамышдым, һәр шеји көрдүјүм кими, тәбии вә инандырыҹы јазмаға чалышмышдым.

Кечән илин јајында Шамахыда идим, мешә тәсәррүфаты идарәсинин техники Бәһмән Султановла үч күн Бина Ширван, Улудүзү мешәләрини кәзмишәм. Һәр ики мешә арасында кениш ачыглыг варды, бурада көрдүјүм чобанјастығы чичәкләри јадымдан чыхмыр. Тәсәввүр един, сары, ағ рәнкли сајсыз-һесабсыз көрүнән бу чичәкләр бир јердә неҹә гејри-ади бир көзәллик јаратмышды. Һәтта машыны сахлајыб јерә дүшдүк, узун мүддәт бу көзәллијә баха-баха галдыг. Бүтүн көрдүкләрим мәндә елә көзәл вә хош һиссләр ојатды ки, бу јердән, бу гәрибә јоллардан, талалардан, мүхтәлиф ағаҹлардан ајрылмаг истәмирдим. Әксинә, һарадаса лап дәринликдә азмаг, даһа чох мәнзәрәләр вә көзәлликләр көрмәк истәјирдим.

Шамахыда көрдүкләрим мәним үчүн унудулмаз олуб. Дәфтәрчәмдә мараглы гејдләр апармышам.

Бир дәфә Гусар рајонуна кедиб һил-һил мешәсинин јанында бир һәфтә галдым. Өзү дә пајыз вахты. Сәфәрдән сонра «Һил-һил мешәсинин пајызы» адлы бир һекајә јаздым. Мешәдәки һәјаты тәсвир етмәјә чалышмышдым.

«Кәнҹлик» нәшријјаты бир неҹә ил бундан габаг мәним «Пәнҹәрәјә тохунан будаг» адлы һекајәләр китабымы нәшр етмишдир. Китабда топланан һекајәләрин һамысы сәфәрләрин, мүшаһидәләрин нәтиҹәсиндә јаранмышдыр. Әкәрә стансијасындакы лејсана өзүм дүшмүшәм, Зәнкиланa кәлән кәнҹ мүхбир гызын көрдүкләрини ејни илә өзүм мүшаһидә етмишәм. Әкәр Ҹаваншир галасына, Шабалыд мешәсинә, Нахчыванын Сираб кәндинә, неҹә-неҹә башга кәндә, мешәјә кетмәсәјдим, китабдакы һекајәләр бәлкә дә бу ҹүр алынмазды.

Јенә әввәлки фикримә гајытмаг истәјирәм. Мән әдәбијјаты һәјатдан, инсанлардан, тәбиәтдән ајры тәсәввүр едә билмирәм. Бөјүк, јахшы сәнәткарлары охудуғум, өјрәндијим кими, тәбиәти дә, инсанлары да, һәјаты да севир вә өјрәнирәм. Көрүшләр, сәфәрләр, хатирәләрлә јашамаг тәкҹә јазычы үчүн јох, һамыја лазымдыр, бунсуз нә һәјат вар, нә дә инкишаф. Көрүшләр, сәјаһәтләр инсаны уҹалдыр, ганадландырыр, көзәл вә тәмиз дујғулара сәсләјир.

Тофиг МАҺМУД